

СТАН І ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ МАШИНОБУДІВНОГО КОМПЛЕКСУ УКРАЇНИ

У складі промисловості багатьох країн провідною галуззю є машинобудування. Машинобудівний комплекс України – це сукупність взаємопов'язаних галузей з виготовлення і ремонту машин, інструментів та устаткування для потреб суспільства та промислових підприємств. Він охоплює підприємства з металообробки (виготовлення металевих виробів, металоконструкцій, ремонт обладнання), малої металургії (невеликі цехи при машинобудівних підприємствах з випуску деталей) та власне машинобудування (понад 70 різних галузей), є багатопрофільним, структуру якого утворюють такі види машинобудування: важке, енергетичне, транспортне, електротехнічне, хімічне та нафтохімічне, сільськогосподарське машинобудування, приладо-, верстато-, автомобіле-, судно-, авіабудування, машинобудування для оборонної, легкої та харчової промисловості.

Стан його розвитку характеризує індустріальний стан країни. Діяльність підприємств машинобудівного комплексу повинна орієнтуватися на постійне проведення науково-дослідних та конструкторських робіт, підвищення характеристик продукції та впровадження інновацій для створення і збереження своїх конкурентних переваг на ринку.

Територіальне розміщення підприємств машинобудування залежить від характеру продукції, сировинних, трудових і інфраструктурних чинників виробництва. Переважно вони тяжіють до областей з достатньою сировинною базою та кваліфікованими кадрами [1].

Сучасний стан машинобудівного комплексу України є незадовільним, переживає занепад і потребує комплексного технічного переозброєння. За даними Державного комітету статистики України частка машинобудування у складі промисловості постійно зменшується. Так, у 2010 р. вона становила 9,3%, у 2013 р. – 8,6%, у 2017 р. – 6,4%. Відповідно у розвинених країнах даний показник становить більше 30% (у Німеччині – 53,6%, Японії – 51,5%, Великобританії – 39,6%, Китаї – 35,2%) [3].

Динаміку обсягу реалізованої продукції машинобудування та темпів її зростання графічно представлено на рис. 1.

Аналіз даних рисунку 1 показує, що за досліджуваний період спостерігалася негативна тенденція в розвитку машинобудування та промисловості в цілому, про що свідчить середній темп зростання 102,0% та 99,7% відповідно. Найбільше продукції машинобудування було реалізовано у 2012 р. на суму 17587,2 млн. дол. У 2013-2016 р. внаслідок кризових економічних явищ відбулося значне зменшення обсягів реалізації. Найменше зростання показника становило 85,9% у 2015 р.

Рентабельність операційної діяльності машинобудівних підприємств у 2017 р. склала 9,8% порівняно з 3,4% у 2015 р. Обсяг реалізації продукції у 2018 р. становив 6694,8 млн. дол. (101,6%).

Рис. 1. Динаміка обсягу реалізованої продукції машинобудування та темпів її зростання по галузі і промисловості України за 2010-2018 рр. [2]

Наразі проблемами розвитку машинобудівного комплексу є:

- застаріла техніка та технологія;
- висока ресурсомісткість виробництва, незначна увага до впровадження ресурсозберігаючих та маловідходних технологій;
- політична, економічна нестабільність бізнес-середовища в країні;
- недостатність фінансових ресурсів та інвестицій для розвитку;
- висока конкуренція зарубіжних аналогів.

Отже, підвищення ефективності функціонування машинобудівних підприємств пов'язано з налагодженням та переходом на виробництво готових виробів, а не комплектуючих, співробітництвом із закордонними підприємствами щодо реалізації спільних проектів, налагодженням зв'язків з інвесторами, проведенням наукових та конструкторських досліджень, розвитком наукоємних галузей.

Література

1. Герасимчук В.Г., Липисієнко А.П. Тенденції розвитку машинобудівного комплексу України / В.Г. Герасимчук, А.П. Липисієнко// Науковий вісник Ужгородського національного університету. – 2018. – Випуск 19, частина 1. – С. 75-79.
2. Державний комітет статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>.
3. Леховіцер В.О. Особливості розвитку машинобудівної галузі в сучасних умовах / В.О. Леховіцер // Ефективна економіка. – 2016. - №5.